

Architectuur
Theaters - II
Frankrijk, Nederland

Plastische kunsten
Melvin Charney
Frédéric Lefever

Design
Apotheek in Ukkel

Professioneel
Zaalakoestiek
Hallen van Schaerbeek

Drie theaters en een podium Vier nieuwe theaters in Nederland

Peter van Assche

Was kunst met een grote K tot in de jaren tachtig in Nederland nog voorbehouden aan de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, de jaren '90 staan cultureel vooral in het teken van kunst voor de middelgrote stad. In Groningen en Maastricht bouwden Mendini en Rossi musea met internationale allure, in Amstelveen kwam het Cobra-museum van Wim Quist, Leeuwarden kreeg een Fries museum van Gunnar Daan en Enschede een hernieuwd Rijksmuseum Twente, ontworpen door Van Berkel & Bos. Niet alleen musea, maar ook nieuwe theaters nemen de middelgrote steden op in de vaart der volkeren. Er wordt nog steeds toneel gespeeld in lokale buurthuizen, maar tegenwoordig ook in ambitieuze theaters ontworpen door gerenommeerde architecten als Herman Hertzberger, Jan Hoogstad, Frits van Dongen of Jo Coenen. In Eindhoven ontstond midden in het centrum een nieuw muziekcomplex en in Delft ontwierp Hoogstad een nieuw stadstheater. Zelfs de kleine stad Uden in de provincie Noord-Brabant tekende voor een riant theaterontwerp van Herman Hertzberger.

In dit artikel passeren drie nieuwe theatercomplexen in Friesland en Noord-Brabant de revue: Stadsschouwburg De Harmonie in Leeuwarden, het Chassé Theater in Breda en het Kunstcluster in Tilburg. Een vierde theater wordt voorgesteld als de kleine eigenwijze eenling. In het grootstedelijke Amsterdam werd het Truststheater met minimale middelen en een minimaal budget door Mecanoo verbouwd.

Chassé Theater
Claudius Prinsenlaan, 8
Breda

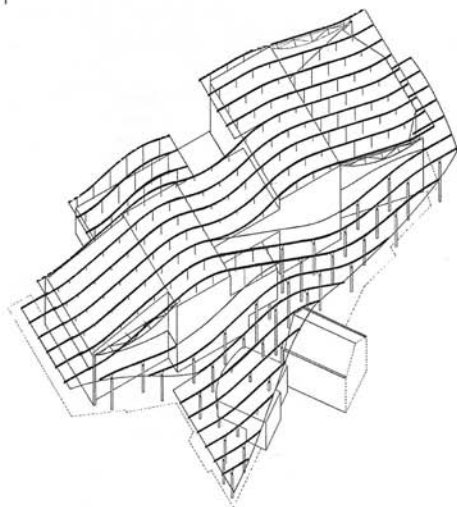
Opdrachtgever
College van Burgemeester
en Wethouders, Breda

Ontwerp
Architectuurstudio
Herman Hertzberger,
Amsterdam
- architect: Herman
Hertzberger
- project-architect:
Willem van Winsen

1.
Algemeen isometrisch
zicht
Schema dakconstructie

2.
Noord-oostgevel

3.
Westgevel

© Herman H. Van Doorn

© Herman H. Van Doorn

Bouwmanagement

AGS projectmanagement BV,
Heerlen

Constructeur

Adviesbureau voor Bouwtechniek
ABT, Velp

Adviseur installatietechniek

Ingenieursbureau
A. Bervoets BV, Breda
Adviseur theatertechniek,
akoestiek en bouwfysica
Prinssen en Bus Raadgevende
Ingenieurs BV, Uden

Inrichting voorplein

Dienst Stadsbeheer Gemeente
Breda in samenwerking met
Architectuurstudio
Herman Hertzberger,
Amsterdam

Start ontwerp januari 1992

Start bouw juni 1993

Oplevering juni 1995

Totale vloeroppervlakte

16.000 m²

Totale inhoud 122.000 m³

Bebouwde oppervlakte begane
grond 6.500 m²

Totale investeringskosten

ca. f 60.000.000 (excl. grondkosten
en BTW)

Zaal volumes

- grote zaal : 8.700 m³

- middenzaal theater : 5.000 m³

- opera : 8.000 m³

- concert : 12.000 m³

- kleine zaal : 2.500 m³

- filmzaal 1 : 550 m³

- filmzaal 2 : 360 m³

Aantal zitplaatsen

- grote zaal (incl. orkestbak) : 1.286

- middenzaal (incl. orkestbak) : 730

- kleine zaal : 295

- filmzaal 1 : 130

- filmzaal 2 : 81

Het Chassé Theater in Breda

De gemeente Breda zette hoog in met haar programma van eisen voor het nieuw te bouwen theater. Aanvankelijk zou worden volstaan met een grondige verbouwing van het bestaande, honderd jaar oude Concordia-theater, maar naarmate de wensen groeiden werd duidelijk dat een nieuwbouw noodzakelijk was. Het theater moest multifunctioneel worden, het zou zowel het filmhuis in zich opnemen als de thuisbasis worden van het Brabants Orkest. Er zou plaats zijn voor grote commerciële producties, maar ook voor lokale toneelgroepen.

Ondanks de hoge ambities is het Chassé Theater gesitueerd in een restgebied van de stad. Het wordt ingeklemd tussen het nieuwe Bredase stadskantoor en de oude Kloosterkazerne. Op het bescheiden wigvormige terrein worden niettemin de drie theater-, twee filmzalen, kantoren en verschillende foyers ondergebracht. Bijna 3.000 kunstminnaars kunnen tegelijkertijd in het complex vertoeven. Hertzberger legde de drie theaterzalen op een rij en bepaalde daarmee in grote lijnen de ruimtelijke organisatie van het geheel. Immers, het laden en lossen van decorstukken moest vanuit één centrale plek plaatsvinden. De toneeltorens liggen dus in het midden van het complex en de toegang van de zalen bevindt zich aan de tegenoverliggende zijde. Wat dan nog over is aan ruimte is bestemd voor de foyers en de filmzalen. Het lijkt een involuofening, maar Hertzberger heeft juist het keurslijf aangegrepen om een samenhangend gebouw te genereren. Twee ingrepen zijn hiervoor verantwoordelijk. Allereerst heeft de architect de hoge toneeltorens verborgen onder een golvende deken. Het golvende dak is inmiddels een beproefd stijlmiddel van Hertzberger, maar nergens is het zo uitdrukkelijk toegepast als hier in Breda. Het dak is niet alleen ingezet om de lompe torens weg te werken, maar werd tevens benut als actief structurerend ruimtelijk

element. Op verschillende plaatsen is de golf ingeknipt en verandert zij van richting, waardoor het enorme dak zo lichtvoetig mogelijk blijft. Tevens is het dak overal losgehouden van de onderbouw, zodat het geheel nergens zwaar aandoet.

De beweging van het golvende dak speelt ook in het interieur een grote rol. In de ontvangshal rust het gewelfde lichaam op 29 slanke kolommen en ontstaat de zogenaamde "theaterstraat". Dit is de tweede bepalende ingreep in het complex. De grillig gevormde binnenruimte -het resultaat van de noodzakelijke rigide ordening van de theaterzalen- is zoveel mogelijk behandeld als een buitenruimte, een overdekte straat. In deze straat valt heel wat te beleven. Niet alleen door het twintig meter hoge dak, maar ook door de verzelfstandiging van de verschillende functies in de ruimte. Zo bevinden zich links en rechts aan de straat trappen met toegangen tot de theaterzalen. De twee filmzalen zijn samen als een modernistisch vormgegeven gebouwtype apart gezet en ook een kopgevel van de 19de-eeuwse kloosterkazerne is als een los huis in de straat opgenomen.

De drie theaterzalen hebben ieder een eigen doelgroep. De kleine zaal voor 250 mensen is bedoeld voor kleinere dans- en toneelproducties. De middenzaal heeft een capaciteit van 729 zittende of 1.250 staande personen en dient als thuisbasis voor het Brabants Orkest, maar kan ook gebruikt worden voor popconcerten of grotere toneelvoorstellingen. In de grote zaal worden de publiekstrekkers geprogrammeerd en kunnen 1289 personen zitten. De kleine- en middenzaal zijn vanwege hun multifunctionele inzetbaarheid neutraal vormgegeven als "black boxes". De grote zaal daarentegen vroeg om een feestelijke voortzetting van de theaterstraat. In het beschikbare ruimtetebudget moest Hertzberger vooral in de hoogte werken. Hij heeft een ondiepe, hoge zaal gemaakt met acht asymmetrisch opgehangen balkons.

5

© Herman H. Van Doorn

6

4. Situatie

5. Oostgevel, detail

6. Langsdoorsnede (foyer)
Plan van het gelijkvloers
Plan van de eerste verdieping
Langsdoorsnede (zalen)Bibliografie:
Peter van Assche,
"Het verhaal van het
onverwachte. Het Chassé
Theater in Breda van
Herman Hertzberger",
Archis, nr. 1, 1996,
pp. 18-27.

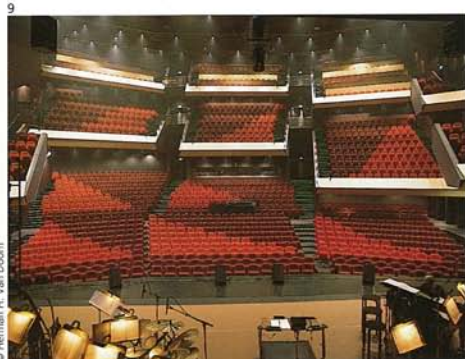
© Herman H. Van Doorn

7/8
"Theaterstraat"
slanke kolommen,
balkons en loopbruggen

9.
Algemeen zicht
op de grote zaal

© Herman H. Van Doorn

© Herman H. Van Doorn

Het Chassé Theater bevindt zich tussen een voormalige kazerne en het minder in 't oog springende Stadskantoor, op een weinig karakteristieke plek, direct buiten de historische kern van Breda. Veel bewegingsvrijheid voor het ontwerp bood dit ingeklemde terrein niet en daarbij werd dit plan ook nog in sterke mate voorgeschreven door de organisatie van de twee toneeltorens, die uit overwegingen van efficiëntie eigenlijk slechts op één wijze ten opzichte van elkaar konden worden gesitueerd aan de centrale achtertoneelruimte, waar de kleedkamers op uitkomen en de decors worden in- en uitgeladen. Dit gebeurt aan de zijde van het achterterrein van het Stadskantoor. Het was dus vooral de theatertechniek die de organisatie van het plan bepaalde.

Verder dreigden de twee kolossale toneeltorens als lompe blokken bovendien het gezicht naar de stad volledig te gaan overheersen en zo ontstond dan ook het denkbeeld om het gehele conglomeraat van ruimtes en massa's, zoals dat uit een andere dan architectonische ordening tot stand kwam, als geheel te overdekken met een golvend dak als samenvattend gebaar.

De dubbele golfing over de beide toneeltorens, die zich cascadevormig over de foyerruimte naar beneden beweegt, zorgt ervoor dat geen onderdeel prominent naar buiten treedt en op verschillende plaatsen in de stad zie je een fragment van de glooiing zich steeds soepel voegen in het stedelijk daklandschap. Het foyergebied ligt aan de van de centrale achtertoneelruimte afgekeerde zijde, aan de kant van de voormalige kazerne waarvan een kopzijde onder het grote dak werd opgenomen, en grenst slechts aan één zijde van de beide theaterzalen. Dat het publiek dus de grote zaal in principe van één zijde binnenkomt werd aanleiding tot een asymmetrische zaalorganisatie met een veelheid van balkons welke alle verschillend van vorm en grootte zijn. Het foyergebied is als het ware de overblijvende ruimte tussen alle noodzakelijke andere onderdelen, zoals het filmhuis, als losstaand en met bruggen verbonden gebouw onder het dak, en de geïncorporeerde kopgevel van de kazerne heeft een uitgesproken stedelijk karakter dat nog wordt versterkt door de plaatselijk zeer grote hoogte.

De eveneens vaak zeer hoge kolommen die het foyerdak ondersteunen lieten, hoewel ze op een normaal rechthoekig raster geplaatst zijn, door hun sterk gevarieerde lengte en de complexe vorm van de ruimte, toen ze nog grijs waren een ongeordende indruk. Door in principe alle kleur van de foyer te concentreren op de kolommen gaan die in sterke mate met elkaar samenwerken en een als het ware familieachtige eenheid vormen. Tijdens het chaotisch verloopende bouwproces waarover wij als architect slechts beperkte zeggenschap hadden, werden op de meest onverwachte ogenblikken essentiële veranderingen doorgevoerd, waardoor een bouworde, waar onderdelen en geheel wederkerig aan elkaar getoetst zouden kunnen worden, niet mogelijk bleek. Eerder was er sprake van een collageachtige werkwijze waarbij we eigenlijk niet anders konden doen dan de belangrijkste gestelde thema's hardnekkig bewaken.

Herman Hertzberger

Stadsschouwburg De Harmonie in Leeuwarden

Qua programma en grootte is de nieuwe stadsschouwburg in Leeuwarden vergelijkbaar met het Chassé Theater in Breda. Ook hier werden door de gemeente drie theaterzalen, twee kleine zalen (voor congressen), verschillende foyers en kantoren gevraagd. Na het winnen van een meervoudige opdracht kreeg Frits van Dongen de uitnodiging het gebouw te ontwerpen.

Van Dongen koos ervoor de functies als duidelijk leesbare volumes vorm te geven. Lag bij Hertzberger het hele theatercomplex onder een golvende deken, bij Van Dongen steekt de kleine zaal als een schilderij uit de voorgevel, is het expeditiegedeelte uitgevoerd in een blok rode baksteen en bevinden de congressruimtes zich in een ronde uitstulping op poten aan de zijkant van het gebouw. Ook de toneeltorens zijn duidelijk zichtbaar als grote metalen blokken, die 's nachts nog eens extra verlicht worden. Het hoofdvolume van de stadsschouwburg bestaat uit een gevel van doorzichtig glas, waarachter de contouren van de zalen, de foyer en de trappen te zien zijn.

De feestelijke grote zaal is bedoeld voor de evenementen met veel publiek en in de twee neutraal vormgegeven zalen vinden kleinere producties plaats. De kleinste zaal is geschikt voor 350 toeschouwers en kan snel inspelen op uiteenlopende behoeften van verschillende gezelschappen. De wanden bestaan uit houten panelen en kunnen worden bedekt met zwarte gordijnen. Het plafond is in hoogte verstelbaar en de tribunes kunnen eenvoudig verplaatst worden.

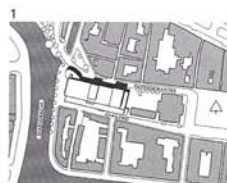
De middenzaal met 450 zitplaatsen of 1.100 staanplaatsen is bedacht als een multifunctionele "black box". De wanden, de balkons en de vloer zijn bekleed met stalen platen en op de uitschuifbare tribunes staan zwart beklede stoelen. Deze ruimte krijgt zijn toegevoegde waarde pas door het gebruik van elektronica. Met het indrukken van een paar knoppen kan de belichting in alle mogelijke kleuren worden gemengd, zodat de sfeer in de

zaal volledig kan worden gewijzigd. Een computergestuurd geluidssysteem met luidsprekers achter de geperforeerde stalen wanden zorgt er tegelijkertijd voor dat de akoestische eigenschappen van de zaal in overeenstemming zijn met de aard van de voorstelling.

Vergeleken met het theater in Breda is de grote zaal in Leeuwarden soberder maar monumentaler vormgegeven. De zaal bevat 920 rode stoelen verdeeld over twee niveaus. Het balkon wordt begrensd door een wulps gewelfde balustrade. Ten behoeve van de akoestiek hangen aan de wanden gezandstraalde Fiat-autoruiten, die tevens als lichtarmatuur dienst doen.

De ruimtelijke organisatie van de zalen is anders dan in het Chassé Theater. Daar worden de drie achter elkaar gelegen theaterzalen ontsloten door een binnenstraat aan de langzijde. De drie zalen in de stadsschouwburg van Leeuwarden liggen eveneens achter elkaar, maar door de middenzaal vier meter en de kleine zaal acht meter op te tillen, is de onderliggende ruimte voor de entree en de foyer vrijgekomen. De bezoeker loopt zodoende vanuit de foyer onder de kleine en de middenzaal door naar de entree van de grote zaal. De trappen die toegang geven tot de kleinere zalen en het balkon van de grote zaal lopen aan weerszijden van het zalenblok omhoog.

De manier waarop de foyer in relatie staat tot de zalen bepaalt ook het karakter van deze ruimte. In het Chassé Theater is de foyer een straat, waaraan de balie, het café en de garderobe als winkeltjes tegenover elkaar liggen. Frits van Dongen heeft de foyerruimte vooral gezien als een verlengstuk van het theater. De foyer is dan ook vormgegeven als een decor: gouden kolommen, een blauw, twee verdiepingen hoog scherm en lichtgevende tegels in de witgespikkelde zwart granieten vloer. De kassa is weggevoerd in het voorportaal van de hoofdentree en de garderobe is verstoppt in een sleuf in de vloer. Als de entree is betaald en de jassen zijn opgehangen is in de foyer de voorstelling eigenlijk al begonnen.

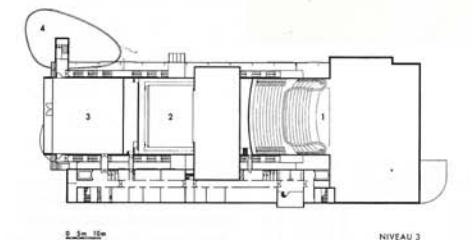
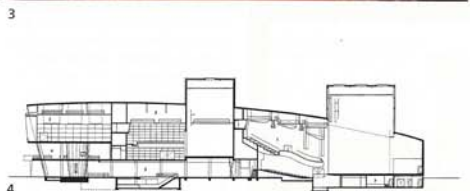

Stadsschouwburg
De Harmonie
Leeuwarden

Architect:
F.J. van Dongen met
R. Dijkstra, R. Hilz,
E. Winkler, F. Segaar,
H. de Haas, R. Linschoten,
F. Verwij

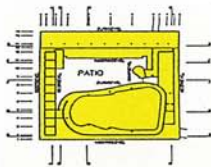
Adviseur installaties:
Technical management,
Amersfoort
Adviseur akoestiek:
Adviesbureau Peutz,
Zoelmeer
**Adviseur verlichting en
theatertechniek:**
Hans Wolff & Partners,
Amsterdam
Datum opdracht: 1990
Bouwjaar: 1994
Kosten:
19.700.000 fl. (BTW excl.)
Bruto oppervlakte:
12.000 m²

1. Situatie
2. Zicht op de grote zaal
3. Langsdoorsnede
4. Plan van de derde verdieping
5. Algemeen zicht op het gebouw

Bibliografie :
Arthur Wortmann, "Feest in de foyer. Stadsschouwburg in Leeuwarden van Frits van Dongen", Archis, nr 6, 1995, pp. 18-25.
Liebeth Melis, "Neutraal zalenverhuurbedrijf met theatrale uitstraling. Frits van Dongen ontwerpt theatercomplex in Leeuwarden", De Architect, nr 2, 1995, pp. 50-57.

Het kunstcluster in Tilburg

Stadsschouwburg De Harmonie en het Chassé Theater hebben nadrukkelijk een eigen plaats in de stad. De monumentale gebouwen gaan slechts in beperkte mate een relatie met hun omgeving aan. Dat hoeft ook niet zo nodig, want in hun autonomie hebben ze genoeg aan zichzelf. Bijna vanzelf zorgen ze voor een uitstraling over de grenzen van hun eigen functie heen. In de Noordbrabantse stad Tilburg is bewust geprobeerd het nieuwe theatercomplex de generator te laten zijn voor een stedenbouwkundige herstructurering van de binnenstad. Architect Jo Coenen tekende reeds in 1988 een plan voor de revitalisering van het 500 bij 500 meter metende gebied. Het was niet zo dat het stadshart architectonische kwaliteit miste; eind jaren '60, in de bloeiperiode van de textielstad, vonden juist hier de vernieuwende projecten plaats, met het stadhuis van Kraaijvanger, een langgerekt woongebouw van Van de Broek en Bakema, het kantongerecht van Bedaux en de monumentale schouwburg van Bijvoet en Holt. De revitalisering was echter nodig omdat de karakteristieke gebouwen zich weinig van elkaar aantrokken en het geheel daardoor in een onduidelijk en kil centrum resulteerde. Het ontwerp van de moderne binnenstad was dan ook niet gebaseerd op de maat van een voetganger, maar vond zijn rechtvaardiging in de bereikbaarheid met een auto. Daarvoor moest veel wijken

Onder gezag van de toenmalige burgemeester Becht, bijgenaamd Kees de Sloper, werd de binnenstad grotendeels verwoest om plaats te maken voor parkeergarages en de genoemde architectonische trofeeën. Het was uiteindelijk de val van de textielindustrie die nog een aantal oude gebouwen heeft doen behouden. In het gebied bevinden zich een oud klooster, een bakstenen kerk en een klein neogotisch stadshuis.

Tilburg, op 30 kilometer afstand van Breda, had een gebouwencomplex bestaande uit een concertzaal, een conservatorium, theaterschool, academie van bouwkunst en een dansacademie op het verlanglijstje staan. In het plan van Jo Coenen, waarin de theaterschool en de academie nog niet zijn uitgevoerd, zijn de functies zodanig geschakeerd dat de losse objecten in de omgeving weer aan elkaar zijn geknoopt. Het cluster bestaat uit een carrévormig gebouw met een binnenplein en een lange strip grenzend aan een binnenpark. De wand van het carrévormige gebouw met de concertzaal zorgt voor een grootstedelijke en feestelijke uitstraling naar de drukke ringweg. Door de positie van de verschillende entrees naar de binnentuin worden drie onduidelijke bestaande voetgangersroutes opnieuw gedefinieerd. Verder de strip met de dansacademie en een deel van het conservatorium ervoor dat een duidelijke wand tegenover het langgerekte klooster is geplaatst.

De kroon in het ontwerp van het kunstcluster is het carrégebouw met de concertzaal en een deel van het conservatorium. Dit blok van 54 bij 54 meter keert zich het duidelijkst naar de stad en bevat de toegangen naar de concertzaal, het conservatorium, de dansacademie en het park. Het blok is opgebouwd uit vier delen rond een binnenplaats. De vier afzonderlijke delen worden visueel bij elkaar gehouden door een opgetilde band van houten panelen, houten lamellen en glas. De gebogen concertzaal prikt er als een eigenwijs element doorheen. De bekleding van aluminium lamellen is zowel onder als boven de band duidelijk te zien. De entree van de concertzaal begint klein en laag, maar verloopt over flauwe trappen naar steeds lichtere en hogere ruimtes, totdat uiteindelijk, vlak voor de toegang naar de zaal, de concertganger nog net een blik over de stad gegend wordt. Door de gebogen vorm werkt het enorme volume van de zaal niet als een massief blok in de stad en zoekt het aansluiting bij de naastgelegen schouwburg van Bijvoet en Holt, die eveneens bestaat uit een monumentale ronding binnen een rechthoekig gebouw.

Binnenin de zaal, die plaats geeft aan ruim 800 muziek liefhebbers, bevindt zich een raam met zicht op de binnenplaats van het carré. Muziek is, in de ogen van Coenen, een beleving die zich voor een belangrijk deel op het visuele vlak afspeelt.

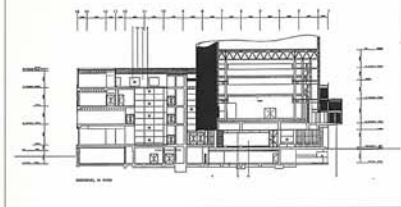
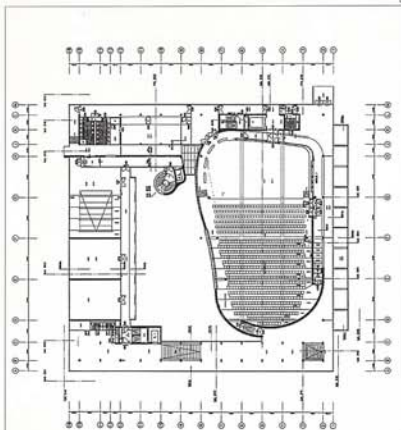
Het kunstcluster in Tilburg
Architect: Jo Coenen

1. Massaplan van het carrévormig gebouw met binnenplein (patio)
2. Westgevel
3. Plan van de tweede verdieping Doorsnede en oostgevel van de patio
4. Zicht op de zaal

Bibliografie :
Peter van Assche, "Das Kunstcluster. Stadtrenatur in Tilburg", Bauwelt, nr 3, 1997, pp.110-115.

© Christian Richters

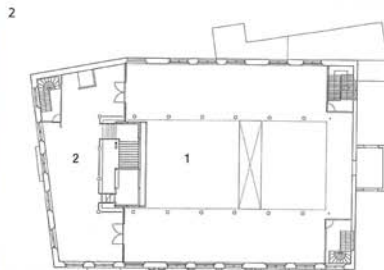

© Christian Richters

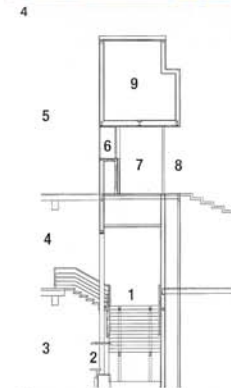
© Christian Richters

2

© Christian Richters

5

© Christian Richters

Theater De Trust in Amsterdam

Van een heel andere orde dan de ambitieuze theaters in Leeuwarden, Tilburg en Breda is de verbouwing van het Theater De Trust in Amsterdam. Stedenbouwkundige context of grootstedelijke uitstraling speelden bij de renovatie van de oude protestantse kerk uit 1791 geen enkele rol.

Toneelgroep De Trust huiste voordat ze in de kerk introk in een oud zwembad, dat nauwelijks voor theaterproducties geschikt te maken was. De "underground"-sfeer van de voorstellingen in het bad is met de aankoop van het pand aan de Kloveniersburgwal verdwenen, hoewel het monument met minimale financiële middelen is verbouwd.

Francine Houben van architectenbureau Mecanoo ontwierp het nieuwe interieur van de voormalig Evangelisch Lutherse kerk. Ze heeft de verbouwing opgevat als een bijzondere restauratie. Het oude gebouw wordt met rust gelaten, en de nieuwe toevoegingen blijven waar mogelijk, los van de bestaande gemetselde wanden. De intermediair tussen een oude en een nieuwe constructie bestaat slechts uit glas of dun staal. Verder zijn alle ingrepen zo uitgevoerd, dat ze -als een decor- betrekkelijk eenvoudig weer te verwijderen zijn, zodat het rijksmonument ten alle tijde weer in zijn vroegere staat hersteld kan worden.

De oorspronkelijke kerk telde één ruimte van drie verdiepingen hoog. Omdat een hoge en smalle

zaal voor een theater akoestisch nogal beroerd is, kon de monumentale ruimte niet intact gelaten worden. De theaterzaal van De Trust bevindt zich daarom in een zwarte doos op de bovenste twee verdiepingen. Binnen de doos staan nog de originele Toscaanse zuilen van de galerijen in de kerk, buiten de doos hebben de maximaal 270 bezoekers het riante uitzicht over de karakteristieke Amsterdamse gracht.

De zwarte zaal is het eerste meubel in de kerk. Het tweede meubel is een in rood en goud geleurde platte doos. Deze strekt zich over de drie verdiepingen en bevat de regiekamer, de foyerbar en dient als drager voor de trappen. De kleuren van dit element zijn met opzet fel gemaakt om de aandacht van het verder onbewerkte interieur af te leiden. Aan de plafonds is bijvoorbeeld niets gedaan, en de minder belangrijke wanden zijn met geschilderd spaanplaat afgetimmerd. Ook met de belichting is op een theaterachtige manier omgegaan. Daar waar aandacht van de toeschouwer is gewenst worden vlakken of wanden vol aangelicht. Sommige plaatsen die onafgewerkt zijn, zoals muren met afgebokkeld pleisterwerk, krijgen door een felle gerichte spot vanzelf een bijzonder karakter.

Het oude gebouw heeft 200 jaar geschiedenis rustig overleefd. Het gaf al onderdak aan een kerk en aan een archief van de Nederlandse Bank. Ook de meubels van het Trust Theater kunnen naar believen weer weggehaald worden om plaats te maken voor een nieuwe bewoner.

Zalenverhuurbedrijven

De nieuwe theaters in Leeuwarden, Tilburg en Breda zijn nadrukkelijk bedoeld om de stad als moeder van de kunsten te afficeren. Het programma-aanbod doet daarbij niet of nauwelijks ter zake. Alle grote producties worden al jaren vantevoren bij landelijk opererende media-bedrijven als Endemol ingekocht, maar ook regionale orkesten en -toneelgezelschappen reizen in de regel van theater naar theater. Het merkwaardige fenomeen doet zich voor dat de multifunctionele theaters in de middelgrote steden een in grote lijnen identiek programma hebben. De monumentale gebouwen geven niet zozeer uitdrukking aan de culturele potenties van de steden, als wel aan het vermogen succesvolle gezelschappen een geschikt podium te verschaffen. Het theatergebouw fungeert daarin meer als professioneel zalenverhuurbedrijf dan als generator van culturele initiatieven. Vaak zijn lokale toneelverenigingen die zweven tussen de amateur- en professionele status niet onverdeeld bij met de komst van een groots theatercomplex, omdat de programmering van beroemde gezelschappen elders in de stad voor lege stoelen kan zorgen.

Theater De Trust vormt in dit opzicht een uitzondering, omdat het zich expliciet als accommodatie van één toneelgezelschap presenteert. Het blijft daardoor noodzakelijk klein en altijd afhankelijk van minimale financiële middelen, maar heeft als voordeel dat, hoe klein ook, het altijd uniek zal blijven.

Theater De Trust
Kloveniersburgwal
Amsterdam

Architect: Mecanoo

1. Zicht op de zaal
2. Plan van de eerste verdieping
1. zaal
2. foyer
3. Voorgevel
4. trappenhuis
2. bar
3. foyer gelijkvloers
5. repetitieruimte
6. geluid- en lichttechniek
7. bordes
8. zaal
9. technische ruimte
5. Gelijkvloers
- Zicht op het trappenhuis en de bar